

A MIKRO-, KIS ÉS KÖZEPES VÁLLALATOK NÖVEKEDÉSÉNEK FELTÉTELEI

Kutatásvezető: dr. Papanek Gábor D.Sc.

Társ-szerzők: Andrási Zoltán, dr. Borsi Balázs,
Farkas László, Némethné Pál Katalin, Viszt Erzsébet

Megbízó: Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium

Beszámoló 2009. november 5.

A kutatás fő kérdései

Milyen útvjai vannak a kkv-k növekedésének? E növekedésnek milyen szakaszai vannak?

Melyek a kkv-keet növekedésre készteő fő tényezők? Mik a (gyors) növekedés korlátjai?

A hazai kkv-k számára hol – kiemelten: melyik szektorokban - vannak a legnagyobb növekedési lehetőségek?

Milyen meggondolások érvényesülnek a növekedés folytatására, vagy lefékezésére vonatkozó vállalati döntésekben?

Van-e mód a gyorsan fejlődő kkv-k támogatására?

Az alkalmazott módszerek

A **szakirodalom** átnézése

A gyorsan növekvő kkv-k jellemzőinek vizsgálata
a **társaságiadó-adatbázis** feldolgozásával

A kkv-kre vonatkozó **sajtócikkek** átnézése

Telefonos és mély-**interjúk** gyorsan, illetve nem
növekvő kkv-knál

A kkv-k támogatási módszereivel kapcsolatos
nemzetközi tapasztalatok feltárása

A növekedés szakaszai I.

A növekedés elsősorban a vállalatok néhány csoportjában jellemző.

Birch (1987): a vállalatok három csoportja:

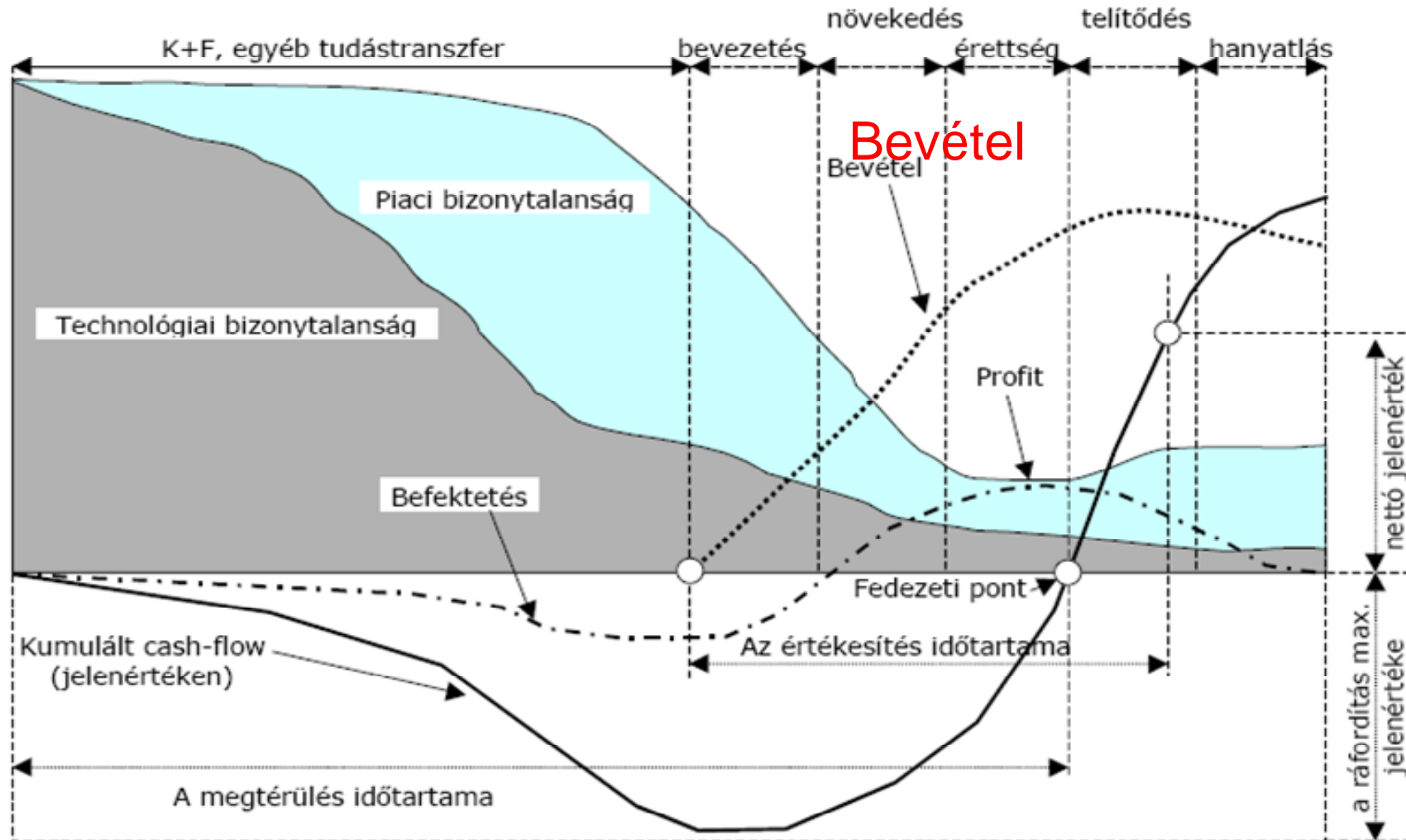
- max. 2-3 fős, nem növekvő egerek /*Vecsenyi* : hangyák/;
- gyorsan változó, növekvő **gazellák**;
- nagy, de lassan reagáló elefántok

/*Vecsenyi* (1999): még állami tulajdonú dinoszauruszok és külföldi tulajdonú **tigrisek**/.

Az adott csoportosítás statikus.

A dinamikus vállalati „életgörbe” a cég életútját vázolja fel (ábra). **Kiegészítés: van megújulás is!**

A vállalati életgörbe

Forrás: *OECD*

A növekedés szakaszai II.

Drucker (1985): Az USA-ban megnőtt a fiatal *kkv-k* gazdasági ereje. Több szektorban korábbi *kkv-k* néhány év alatt piacvezetőkké, s a nemzetgazdaság növekedésének fő motorjaivá váltak.

Németországban, Ausztriában hasonló tendenciák jelentkeznek.

KSH (2007): **a *kkv* szféra adta a hazai GDP növekedés jelentős hányadát** is.

Következtetés: a szocialista nagyvállalatok, illetve a nagy multik gazdaságot dinamizáló szerepéről hangoztatott lózungok egyoldalúak.

A növekedés szakaszai III.

A nemzetközi publikációkban viszonylag gyakran, a hazaiakban ritkán található információ a vállalati életgörbék mozgató rugóiról, alakulásáról stb.

Autio (1997): az indulásnak is több „lépcsője” van:

- megszületik a termék (és technológia) ötlete,
- a hasznosítására céget alapítanak,
- a cég megkezdi a növekedést.

Churchill – Lewis (1983): sok cég soha nem növekszik.

GKM (2007): **évtizedünkben a hazai vállalatok mintegy 15%-a mindenkor gazella volt.** A sikeres európai kutatások ellenére alig van ismeretünk róluk (**felsorolás**).

Technology Fast 500 (2008) listája

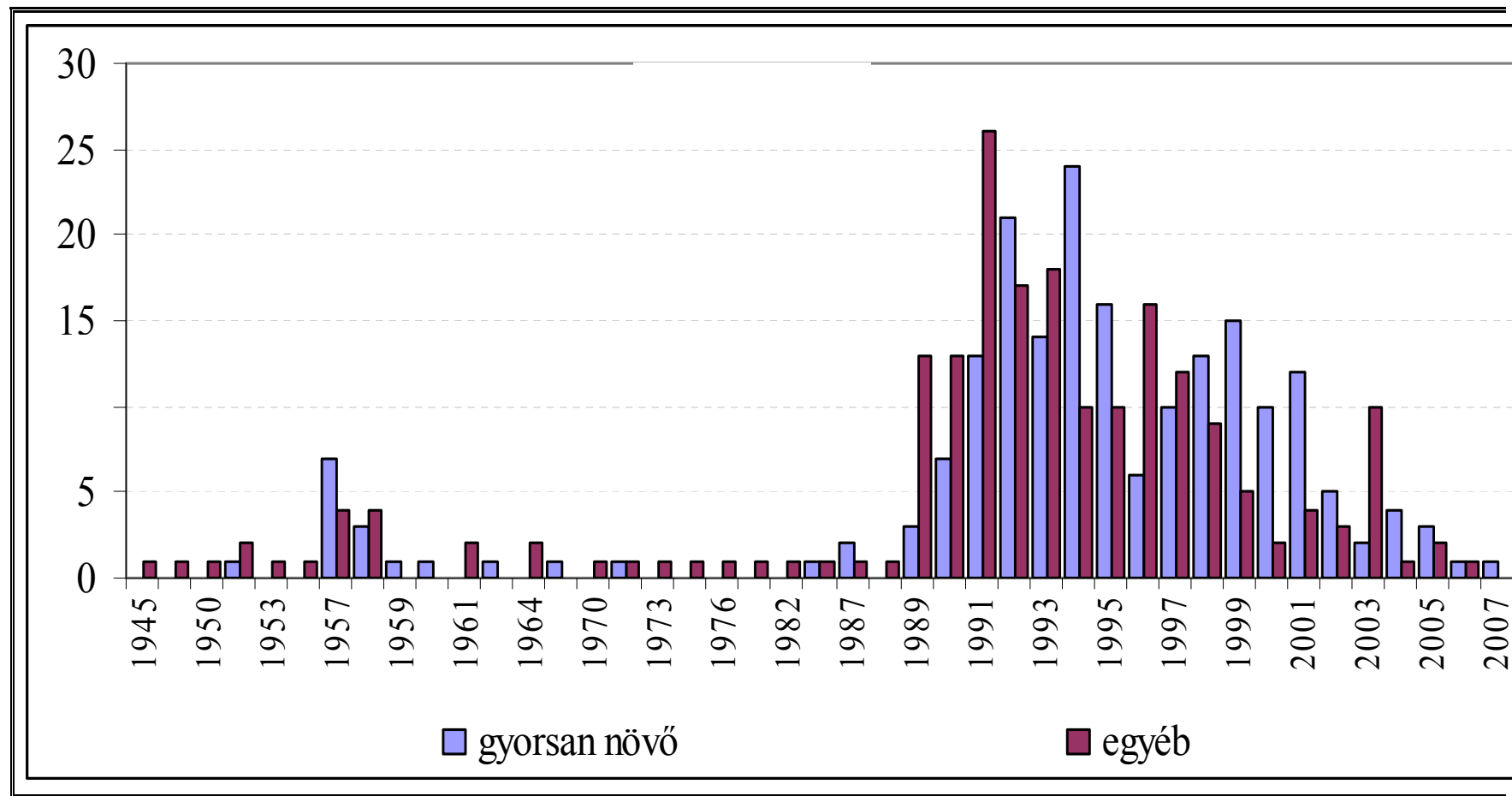
- 27. Alerant Information Technology Inc. Informatika,
- 63. Onlinet Ltd. Számítógép perifériák,
- 103. AITIA International INC. Szoftver,
- 109. THEAM. Internet,
- 141. Arkon Zrt. Internet,
- 215. Solvo Biotechnology. Biotechnológia,
- 270. Kancellár.hu. Telekommunikáció,
- 377. Externet. Internet,
- 393. NET Média Zrt. Internet,
- 396. Semilab. Félvezetők,
- 397. XAPT Hungary Kft. Szoftver,
- 406. Carnation Zrt. Internet,
- 441. Házipatika.com Kft. Internet,
- 446. AR Hungária Zrt. Szoftver.

A növekedés szakaszai IV.

A kkv kutatás szerint a **magyar** cégek életútjáról :

- Gyakran nem a fejlett országokban megszokott módon alakul. Az indulást és a stabilizálódást követően számos okból **a hozzávetőleges stagnálás a hagyományos pálya.**
- A **hosszú ideig dinamikus kkv a kívánatosnál** és a fejlett országokban kialakult arányoknál **lényegesen kevesebb (ábra).**

Az adott évben alapított válaszadó cégek száma

Forrás: Telefonos GKI-Marketphone felmérés

A kkv dinamizmus forrásai – és fékjei I.

A szakirodalom a **növekedés meghatározóiról**:

- *Gibrat* (1931): nem függ a cég méretétől (?!),
- *Porter* (1980): iparágon belüli verseny, szállítók és vevők, új belépők, helyettesítő termékek,
- *Barney* (1997): rendelkezésére álló erőforrások,
- *Perren* (1999): **tulajdonos** növekedési motivációja, szakértelme, rendelkezésre álló erőforrások, kereslet,
- *Ghoshal et al.* (2002): a **vállalkozók** (menedzserek), illetve a vállalati szervezet kompetenciái.

A kkv dinamizmus forrásai – és fékjei

II.

Drucker (1985) kiegészítése: A kkv-k közelmúltbeli gyors fejlődésének az az oka, hogy a fejlett országokban - a felgyorsuló „műszaki” haladás hatására - a rugalmasság vált a vállalati versenyképesség kulcs-fontosságú tényezőjévé, s ezért e szféra versenyképessége javult.

Kutatásunk szerint a magyar kkv-knél –a fejlett piacgazdaságokban kialakultnál is meghatározóbb mértékben – általában szintén **a vezetők személyiségi jegyei a kiemelkedő fontosságú siker-tényezők.**

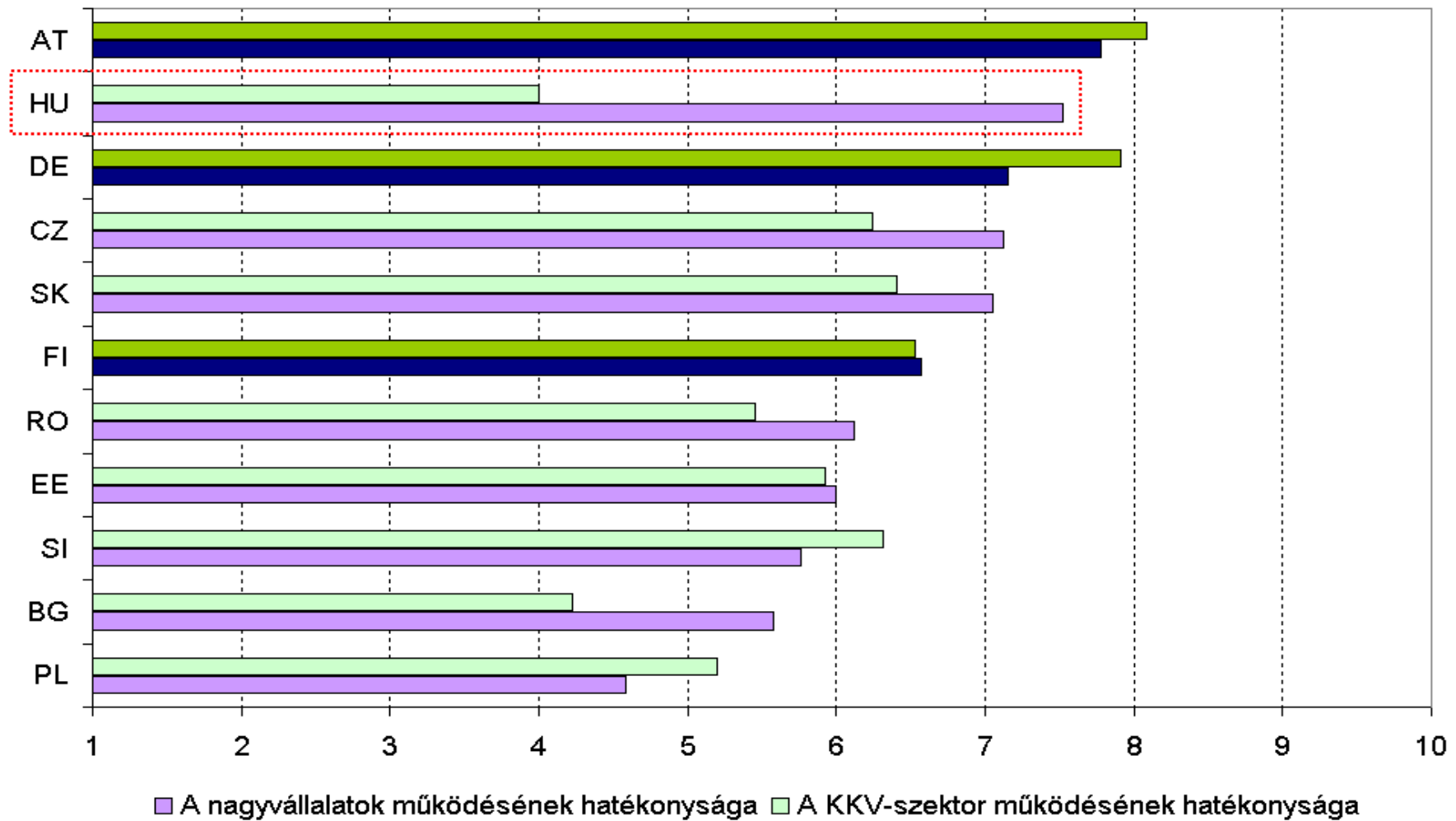
A kkv dinamizmus forrásai – és fékjei III.

A dinamikus magyar kkv-knak a fejletteknél kialakultnál szerényebb arányait két tényező magyarázza:

1. A **lakosság vállalkozási hajlandósága visszafogott** (*Bosma et al. 2009*). Igen szűk a dinamikus új vállalat alapítását tervező felkészült szakemberek köre, s a gazellák körében sem általános a növekedési ambíció.
2. A kkv-k **átlagos** hatékonysága alacsony (**ábra**).

A cégek működésének hatékonysága 2008

(1= nemzetközi mércével nem hatékony; 10=hatékony)

Forrás: World Competitiveness Yearbook IMD 2008, Versenyképességi Évkönyv 2008.

A kkv dinamizmus forrásai – és fékjei IV.

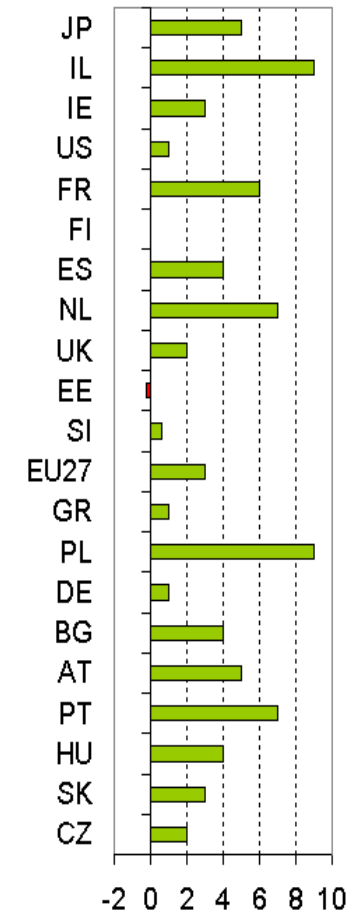
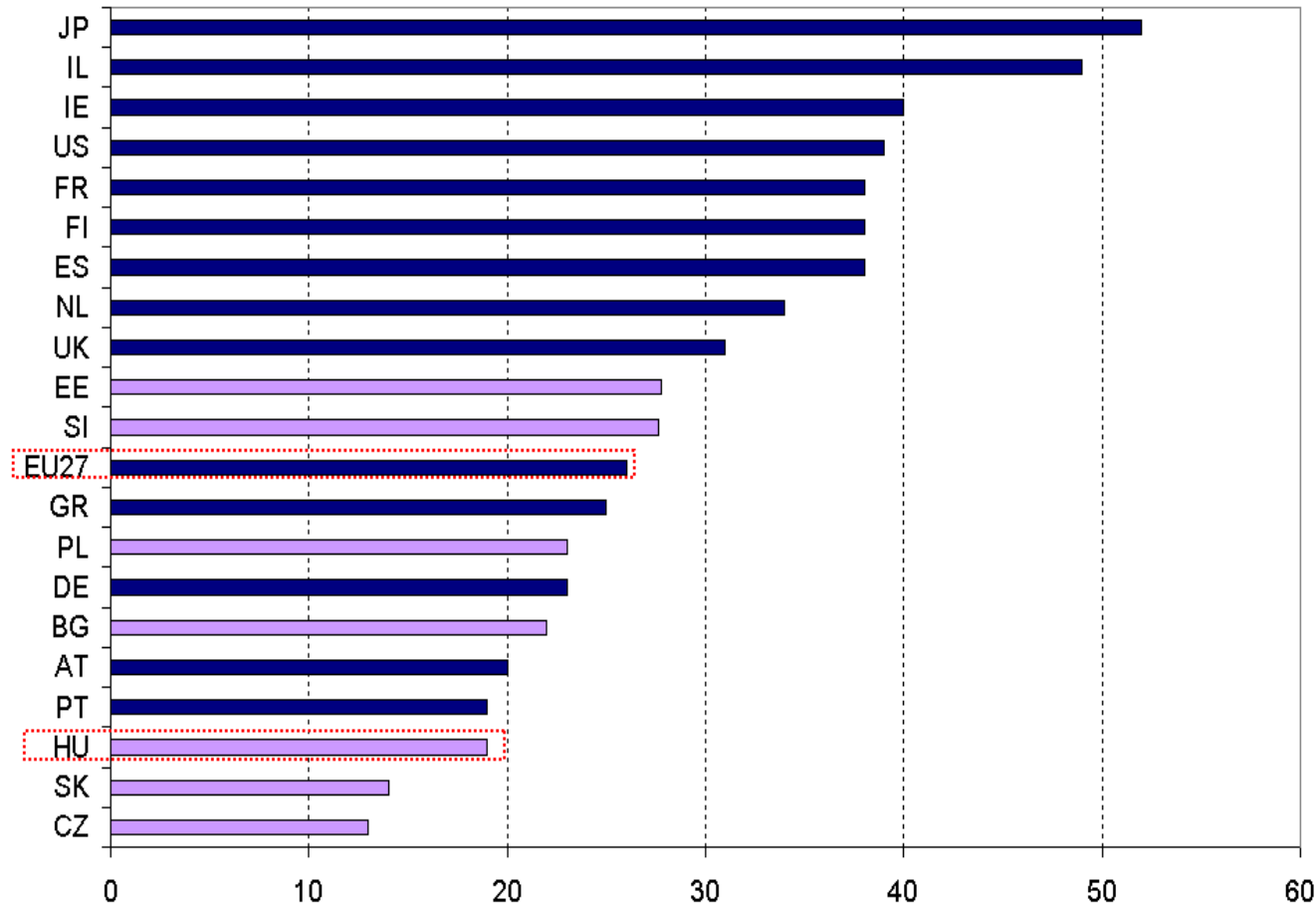
A gyenge vállalkozási készség és az alacsony hatékonyság fő magyarázatai hasonlóak:

1. Gyakran hiányos a (potenciális) vállalkozóknak –
valamint lehetséges alkalmazottaiknak – **a**
felkészültsége (emlékeztetőül: **ábrák**).

A diplomások aránya a 25-34 éves népességben

2005 (%)

Változás 2000-2005 (%pont)

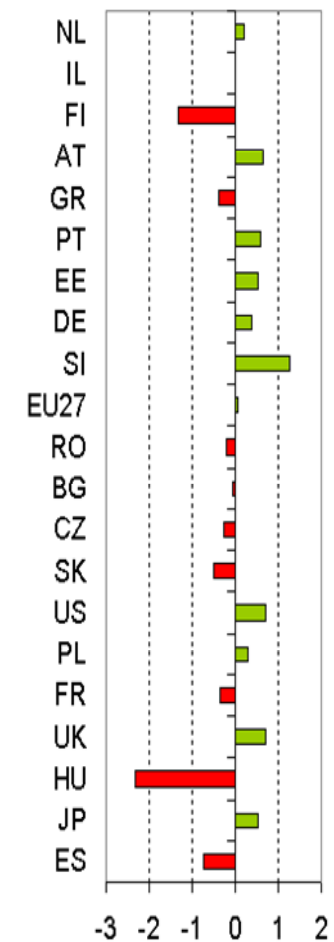
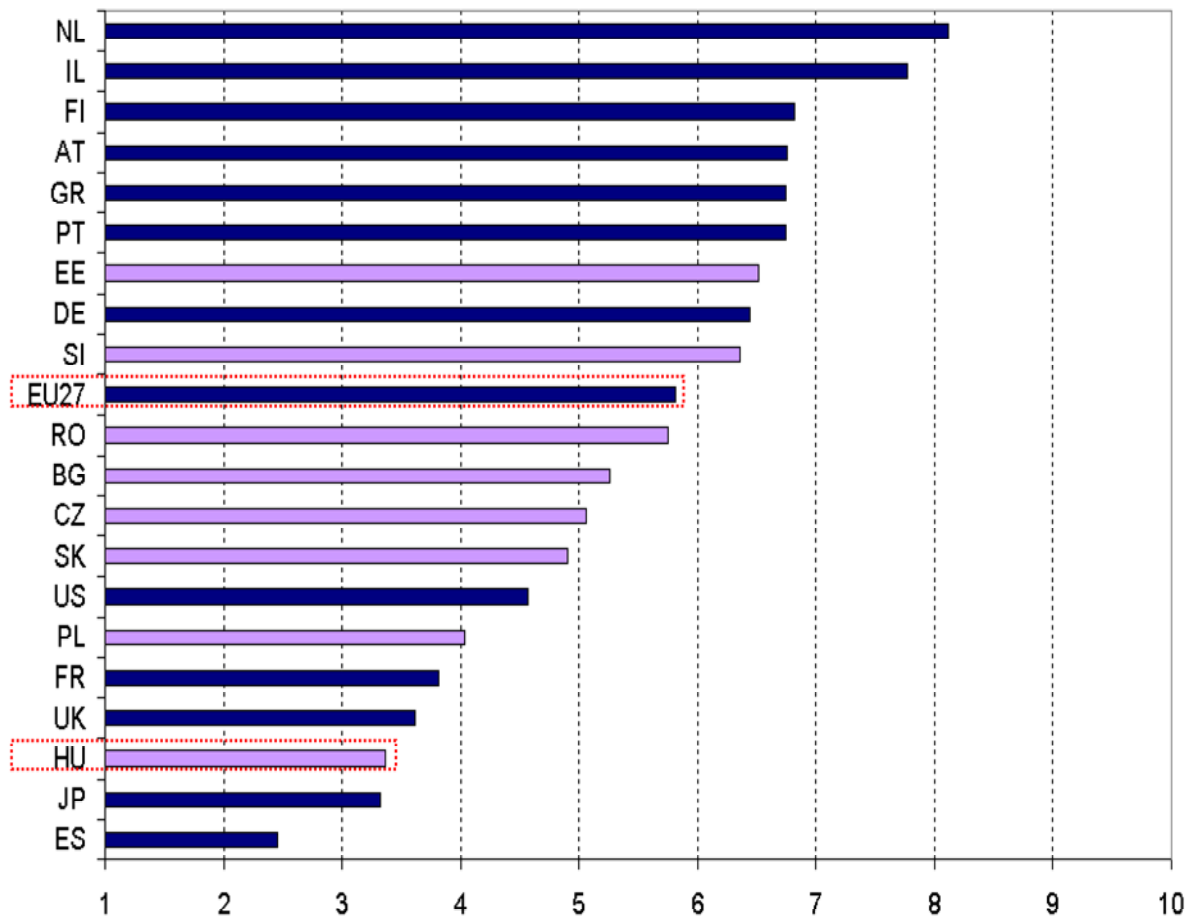

Forrás: OECD: Education At a Glance 2006, Versenyképességi Évkönyv 2008.

A nyelvtudás értékelése (2008)

1=nem megfelelő, 10= megfelelő

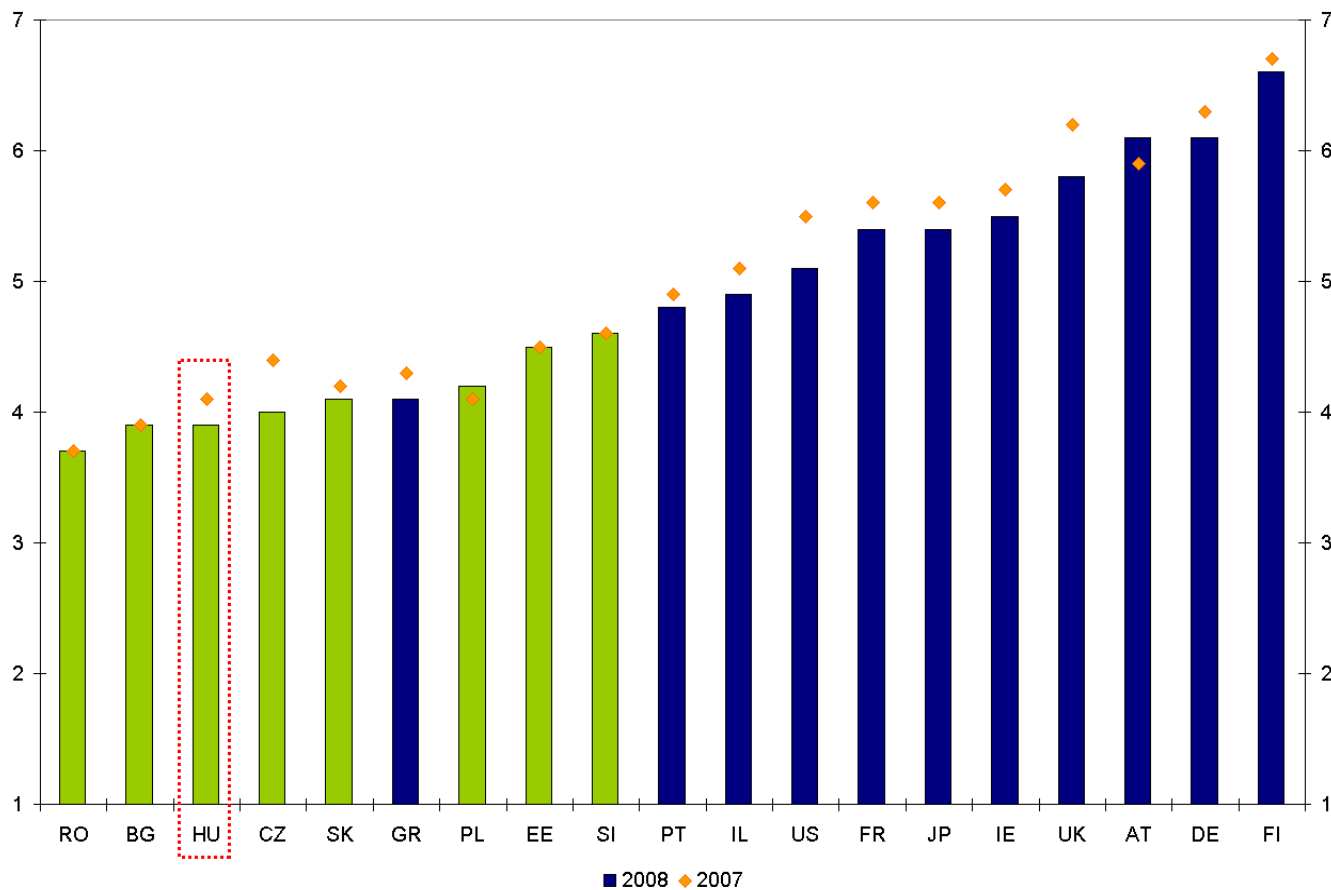
Változás 2005-2008

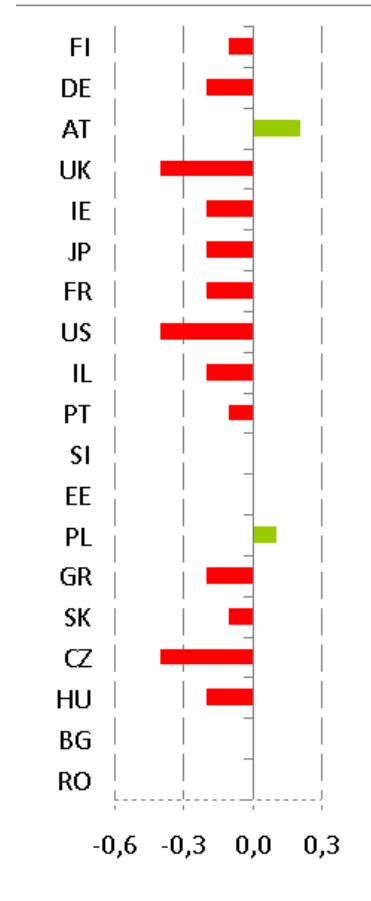
Forrás: IMD: World Competitiveness Yearbook 2008. Versenyképességi Évkönyv 2008.

A cégek etikai kultúrája 2008

1=a világ legrosszabbjai között; 7=a legjobbak között van

Változás 2007-2008

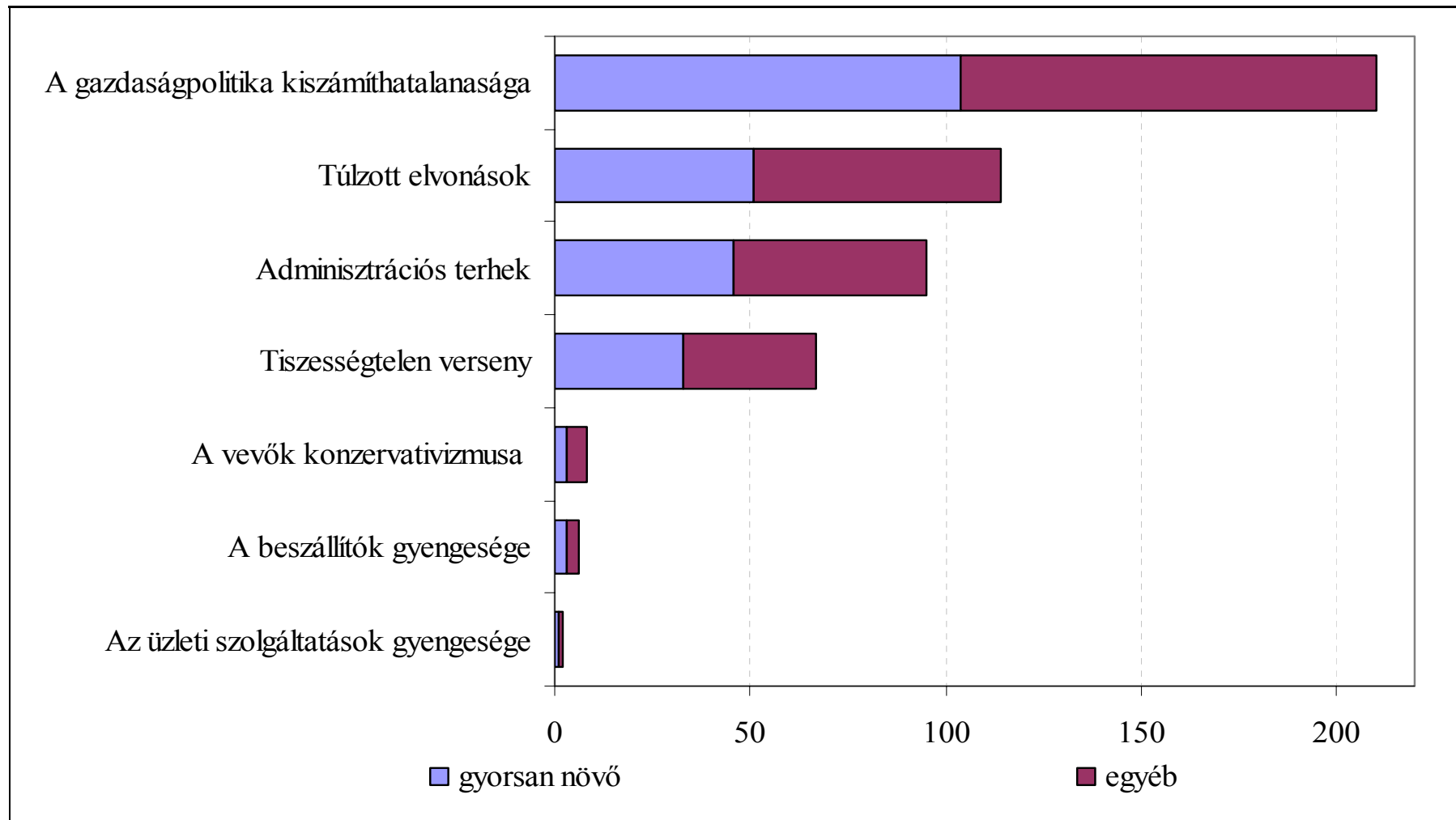
Forrás: WEF: The Global Competitiveness Report 2007-2008. Versenyképességi Évk. 2008.

A kkv dinamizmus forrásai – és fékjei V.

A vállalkozási, hatékonysági **gondok másik oka:**

2. *Makra* (2007): egyes okok „ugyanazok, amelyekre az összes magyar vállalat panaszkodni szokott” (**ábra**).

A növekedést fékező adott tényezőt a legfontosabbnak ítéelő válaszadók száma

Forrás: Telefonos GKI-Marketphone felmérés

A dinamizálható szférák

Az adó-adatbázis szerint a gazellák egyenletesen oszlanak el az ágazatokban. **Azaz: minden szektorban vannak siker-esélyek.**

Az esélyek hasznosításának kulcs-pontjai:

- A vállalkozási hajlandóság javítása,
- A gazellák (főként: menedzsereik) fejlődési törekvéseinek az erősítése.

A gazellák támogatási lehetőségei

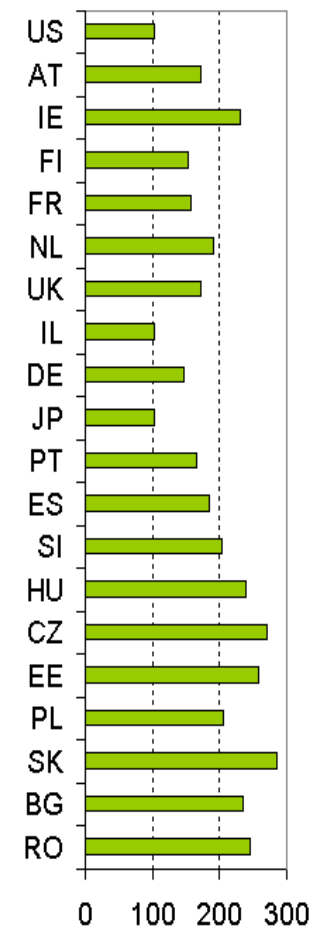
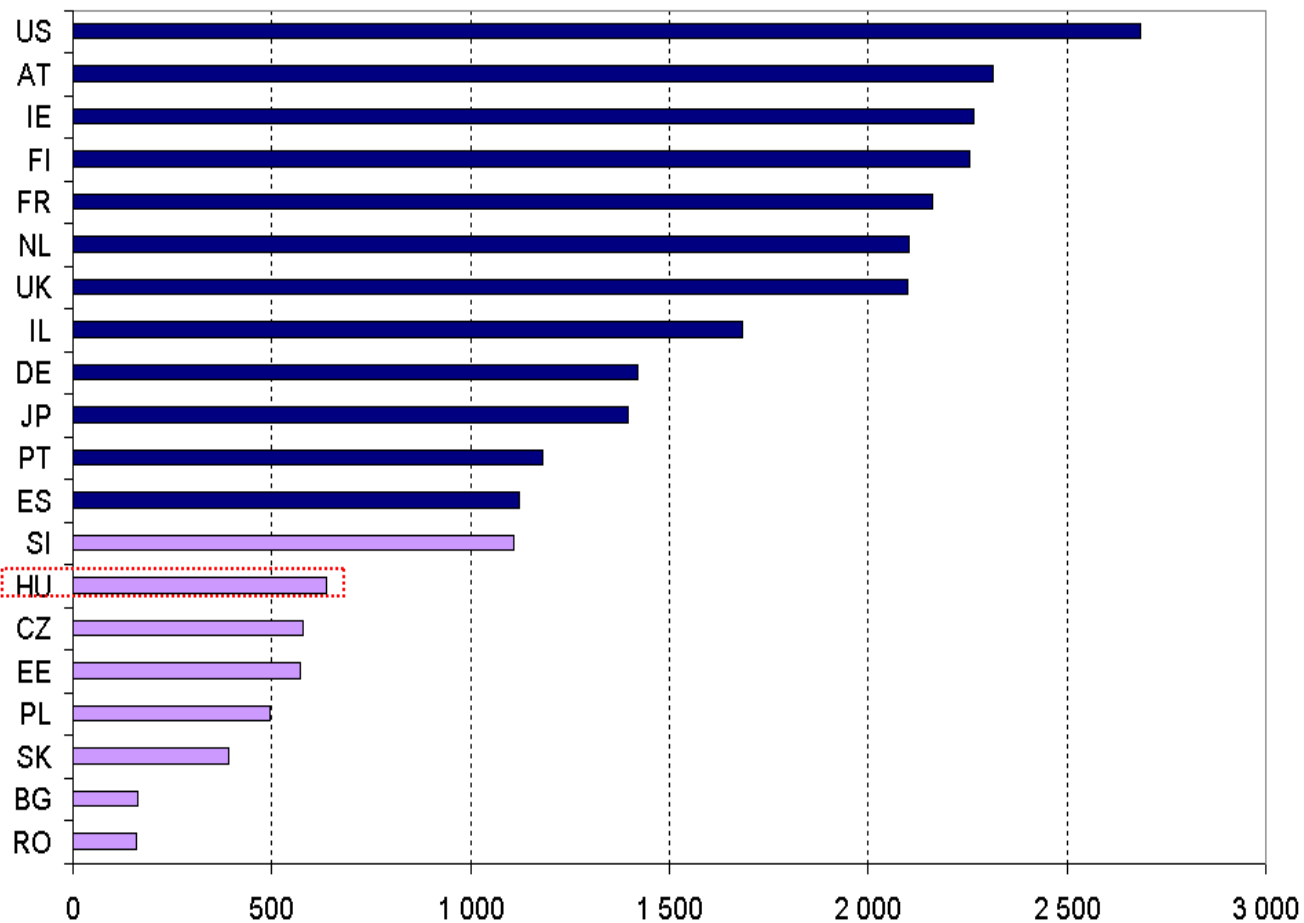
I.

A munkavállalók felkészültségének javítása:

- Oktatás – **nyelvtudás** stb. fejlesztése (**ábra**), szakmai, kiemelten vállalatgazdasági oktatás megszervezése.

Egy főre jutó oktatási közkiadások 2007 (\$)

Változás 2000-2007
(dollár)

Forrás: IMD: World Competitiveness Yearbook 2008, Versenyképességi Évk. 2008.

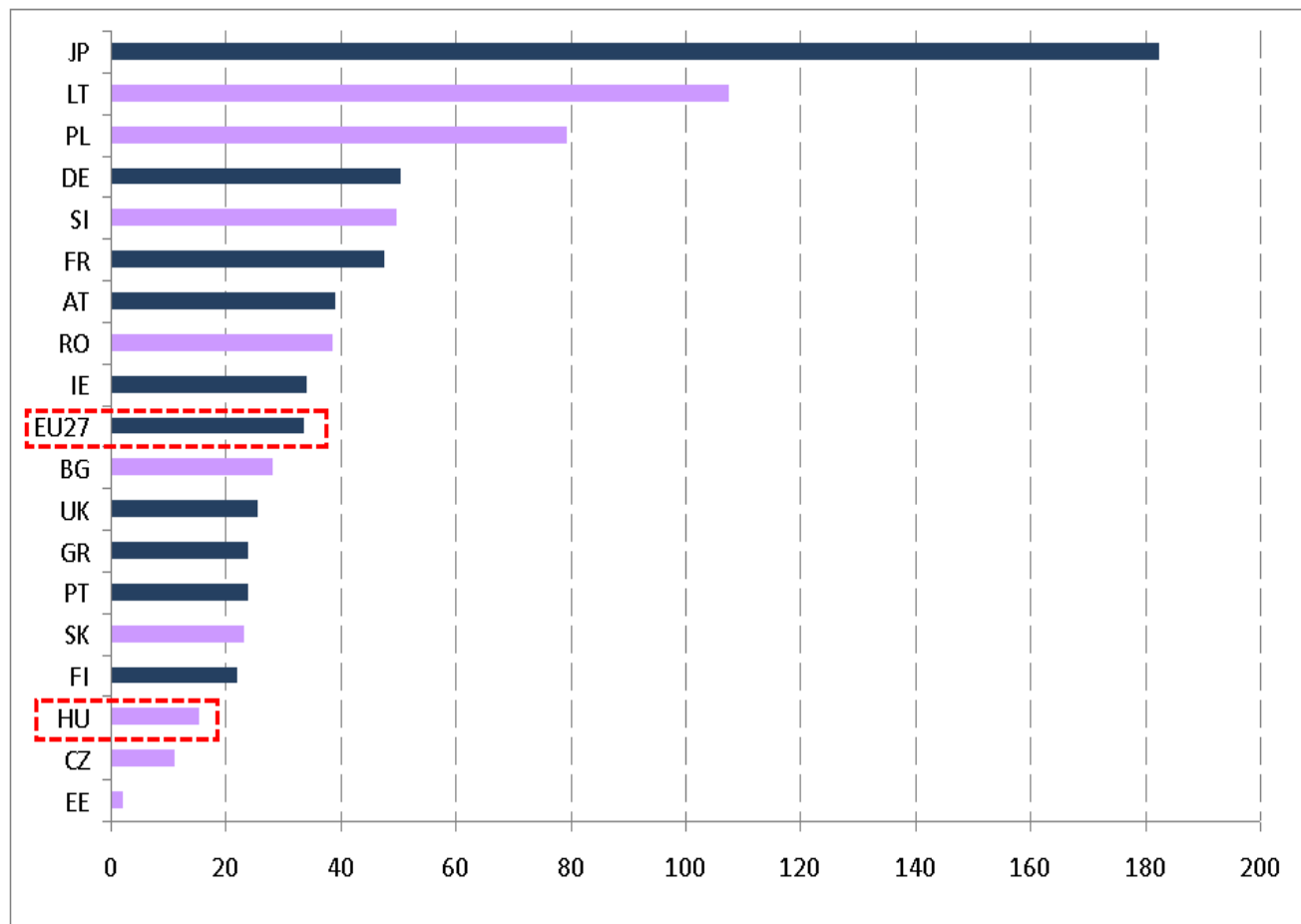
A gazellák támogatási lehetőségei II.

A vállalkozás támogatása:

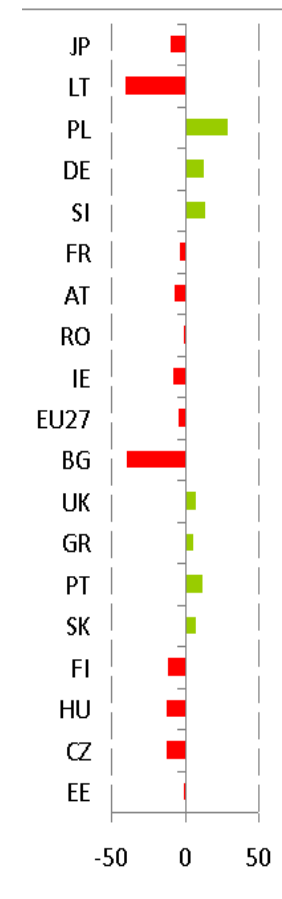
- A K+F és innováció ráfordítások növelése,
- Az „ipar-egyetem” kapcsolatok erősítése,
- A gyakorlati alkalmazások – és nem az ezektől független K+F - ösztönzése (ábra).
- Az elvonások mérséklése.

E lehetőségek kínálják a legcélszerűbb utat a válságból való kilábaláshoz is.

Belföldön bejelentett szabadalmak száma/ ezer vállalati kutató

Változás 2000-2008
(szab./kut.)

Forrás: IMD: World Competitiveness Yearbook 2008, Versenyképességi Évkönyv 2008.

Záró megjegyzés

A vázolt javaslatok megvalósításához szükséges források megszerzésére a bürokrácia és a korrupció a mérséklése, valamint az off-shore cégek visszaszorítása adhat módot . A három feladat megvalósítása ugyanis **évi 2-3 ezer milliárd forinttal javíthatná a költségvetést, s több milliárd euróval a fizetési mérleget.**

Irodalom

Autio, E.: (1997): *New, technology-based firms in innovation networks symplectic and generative impacts*. Research Policy. No 3.

Barney, J. (1991): *The Resource-Based Model of the Firm: Origins, Implications, and Prospects*. Journal of Management, no. 1.

Churchill, N.C. – Lewis, V. (1983): *The five stages of small business growth*. Harvard Business Review. No. 3.

Deloitte (2007): *Lighting the way: Technology Fast 500 EMEA 2007*.

Drucker, P.E. (1985): *Innovation and Entrepreneurship, Practice and Principles*. Heinemann. London. Magyarul: *Innováció és vállalkozás az elméletben és a gyakorlatban*. Park, Bp. 1993.

Ghoshal, S. - Hahn, M. - Moran, P. (2002): *Management competence, firm growth and economic progress*. In: Pitelis, C. (ed.): *The Growth of the Firm*, Oxford University Press.

Gibrat, R. (1931): *Les inegalites économiques*. Librairie du Recueil Sirey. Paris.

GKM (2007): *A kis- és középvállalkozások fejlesztésének stratégiája 2007-2013*.

Makra Zsolt (szerk. 2007): *A technológia-orientált kisvállalkozások jellegzetességei és fejlődése Magyarországon*. U. Szeged Kiadó.

- Perren, L. (1999):** *Factors in the growth of micro-enterprises.* Journal of Small Business and Enterprise Development, vol. 6, no. 4, and vol. 7. no. 1.
- Porter, M. (1980)** *Competitive strategy.* The Free Press, New York.

Köszönöm a figyelmet!